

İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü : Çelebiler Mah. Damgacı Sok. No:1-3 / ISPARTA
 Telefon : 0.246.232 57 71 – 223 27 98
 Faks : 0.246.232 61 42
 e-posta : kulturturizm@isparta.gov.tr
 Elektronik Ağ : www.ispartakulturturizm.gov.tr

Isparta Valiliği : 0.246.223 80 80
 Isparta Müze Müdürlüğü : 0.246.218 34 37
 Yalvaç Müze Müdürlüğü : 0.246.441 50 59
 Uluborlu Müze Memurluğu : 0.246.531 24 99
 Eğirdir Turizm Danışma Bürosu : 0.246.311 43 88
 Aksu Kaymakamlığı : 0.246.341 21 87
 Aksu Belediye Başkanlığı : 0.246.341 20 03
 Aksu İlçe Özel İdaresi : 0.246.341 22 04

Metin ve Redaksiyon

Abdullah KILIÇ İl Kültür ve Turizm Müdürü

Zehra TEKİN Enformasyon Memuru

Fotoğraflar

İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Arşivi

**İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nce hazırlanıp
 İl Özel İdaresi kaynaklarıyla bastırılmıştır.**

Ücretsizdir
 Isparta - 2011

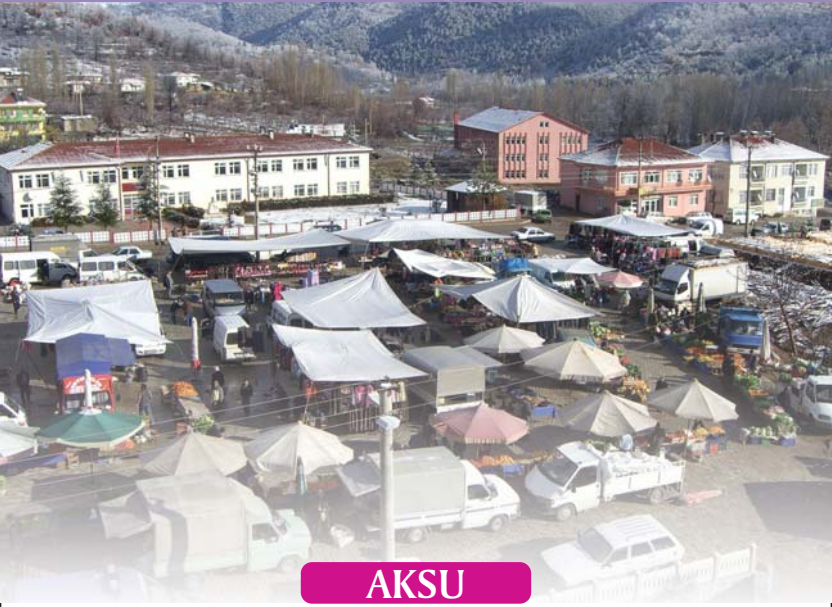
T.C.
ISPARTA VALİLİĞİ
İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

Aksu Zindan Mağarası ve Kutsal Alanı

Isparta
Türkiye'nin Bahçesi

AKSU

Aksu İlçesi, doğudan Şarkikaraağaç ve Yenişarbademli, güneyden Sütçüler, batı ve kuzeyden de Eğirdir ilçeleri ile komşudur. Yüzölçümü 426 km²'dir. Yaklaşık 1.200 metre rakımında bulunan ilçe, eski adı olan Anamas'ı, ilçe coğrafyasına hakim olan Anamas Dağı'ndan almaktadır. Anamas Dağı'nın aşağı yamaçları, daha çok step bitkileri ile, kermez ve pırnal meşesi gibi ağaçlık ve çalılarla örtülüdür. Yukarı yamaçlarında ise çoğunlukla çam ağacı bulunmakla birlikte karışık ağaçlardan oluşan orman görünümünü hakimdir.

Aksu ilçesi, iklim bakımından İç Anadolu'nun karasal iklim özelliklerine sahiptir. Kışları uzun, yağışlı ve soğuk, yazları ise kısa ve ılımandır.

Aksu ilçesinin içinde bulunduğu Anamas Yöresinin, yörede yapılan kazılardan anlaşıldığına göre, ilk çağlardan beri iskana açık olduğu görülmektedir.

Anamas adının aslı, Luwi dilinde Ana (Wa)-(u) ma, Yamaç Halkı öğelerinden türetilmiş olan Anama'dır. Yörede, Eğirdir Gölü'nün güney doğusundaki Yılanlıova'da bulunan bir yerleşme merkezinin, tarihi Timbriada Kenti olduğu Ramsay tarafından ortaya çıkarılmıştır. Bulunan bir yazıttaki olaylar, G. Hirschfeld tarafından MÖ 2. yüzyıl başına, W. M. Ramsay tarafından ise MÖ 1. yüzyıl sonuna tarihlendirilmiş bulunmaktadır.

Yörede, Hellenistik çağa ait MÖ 2. ve 1. yüzyıldan kalma sikkelere rastlanmaktadır. Yapılan araştırmalardan, Aksu Vadisi ve Anamas yaylaları arasındaki ulaşım zorluklarına rağmen, civardaki bazı köylerde 16. yüzyıldan beri pazar kurulmakta olduğu ve bu yörede yoğun bir yörük nüfusun yaşadığı anlaşılmaktadır. Cumhuriyet döneminde, Eğirdir'e bağlı bir bucak olarak Yenice adı altında idari konumunu sürdüren Aksu, 26.08.1988 tarihinde ilçe statüsüne kavuşmuştur. İlçe merkezinin Isparta merkezine uzaklığı, 62 km'dir.

Gezilip Görülecek Yerler

Aksu ilçesi sınırları içindeki en önemli tarihi kalıntılar; Timbriada ve Tynada Antik Kentleri ile Eurymedon Kutsal Alanı ve Roma Köprüsü'dür. Yörede turistik önemi olan Zindan Mağarası ile Sorgun Yaylası, Aksu ilçe sınırları içinde bulunmaktadır.

Ayrıca, Sorgun Yaylası, Başpınar Mesireliği ve Çayır Yaylası kamp ve çadır kurmaya elverişli yerlerdir. Aksu'nun etrafında bulunan Dedegül Dağı dağcılar ve doğa yürüyüşü yapanlar tarafından tercih edilirken, Melikler Yaylasında her yıl Mayıs Ayının 3. haftasında, dağcılar buluşarak kamp kurmaktadır.

Başpınar Mesireliği

Timbriada Antik Kenti

Senitli Yaylası Kalıntıları

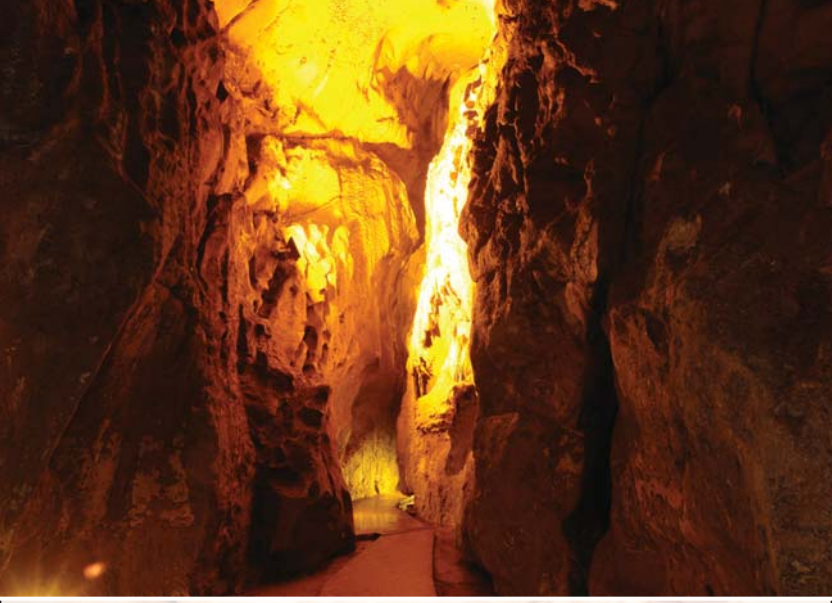

Sorgun Yaylası

Zindan Mağarası

Aksu İlçesi'nin 2 km kuzeydoğusunda bulunan Zindan Mağarası, Aksu Çayı boğazının güneye bakan yamacında, deniz seviyesinden 1300 m yükseklikte yer alır. Yatay yönde gelişmiş olan mağara, 765 m uzunluğundadır. Yarı aktif olan mağara içinde, değişik Damlataş, Akmataş, Kenartaş ve yeraltı deresinin oluşturduğu aşınım ve birikimlere sahiptir. Ayrıca, mağara içinde bazı kesimlerde minyatür kanyonlar oluşmuştur. Mağara sonunda, "Hamam" diye isimlendirilen kısımda tabanda mozaik biçimli kalsit kristalleri en özgün şekillerdir. Yapılan analizler sonucu, mağara içinde akan suyun Zindan Mağarası yakınındaki Başpınar Suyu'na özdeş, kalsiyum ve magnezyum değerleri bakımından yüksek ve cildi güzelleştirici bir etkisi olduğu belirtilmiştir.

Mağara girişinde siyah, beyaz ve kırmızı taş tesseradan yapılmış Eurymedon (Köprü Çayı Tanrısı) başı iki yanında yunus motifi, alta ve üstte kanatlı uçan erkek motifleri bulunan mozaik bulunmaktadır.

Mağara, Aksu İlçe Özel İdaresi tarafından işletilmekte olup; mağaranın ziyarete en uygun zamanları, mağara içindeki suların en az olduğu Nisan-Aralık ayları arasındır. Mağara ziyaretinden sonra, mağara yakınında bulunan alabalık tesisinde, nefis alabalık yemeniz mümkündür.

Kutsal Alan

Zindan Mağarası önündeki arkeolojik kazılar, 2002, 2003 ve 2004 yıllarında Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Isparta Valiliği'nin destekleri ile Isparta Müze Müdürlüğü tarafından yapılmıştır.

Mağara önünde, batı kesimde 1977 yılında tünel inşası sırasında mermer bir heykel bulunmuş ve Isparta Müzesi'ne getirilmiştir. Tanrı Eurymedon'u betimleyen heykel ve mağara girişinde tabanda Eurymedon (Köprü Çayı Tanrısı) tasvirli mozaik ve mağaranın önünde akan dere üzerindeki köprünün kilit taşında Eurymedon portre-büstünün işlenmiş olması nedeniyle mağara önündeki alanın Eurymedon'a (Köprü Çayı Tanrısı) ithaf edildiği düşünülmüştür.

Zindan Mağarası önündeki kutsal alanda yapılan arkeolojik kazılar neticesinde elde edilen verilere dayanarak kutsal alandaki açık hava

tapınağının, Erken Hellenistik dönemden itibaren nehir kenarındaki yürüme zemininden mağara ağzına kadar basamaklı olarak inşa edildiği tahmin edilmektedir. Kült alanının esas tanrısı bağlı olduğu Timbriada Antik Kenti'nin de ana tanrıçası olan Meter Theon Vegeinon olarak adlandırılan Kybele'dir. Kutsal Alanda Eurymedon (Köprü Çayı Tanrısı), Kybele (Ana Tanrıça) ve Zeus (Baş Tanrı) kültlerinin yanında Hermes (Haber Tanrısı) ve Demeter'e de (Tarım ve Bereket Tanrıçası) tapınılmıştır.

Ele geçen yazıtların içeriği bize tapınak alanının MS 169-182 ve MS III. yüzyılda yapılışı hakkında bilgi vermiştir. Bugünkü arkeolojik veriler tapınağın Roma Dönemi'nde yoğun mimari yapılaşma geçirdiğini göstermektedir. Timbriada Kenti ve çevresinin değerlendirilmesiyle kült alanının bölgesel bir özellik gösterdiğini düşünebiliriz. Bölgesel olmasında önemli bir etken de alanın antik bir yol rotasında olmasıdır. Kutsal alan uzun yıllar önemini korumuştur. Bunun önemli göstergesi de karşı tepede yapılan çalışmalar sonucunda bir Manastır Kilisesi yapı grubunun ortaya çıkarılması ve kültürel özelliğinin kimlik değiştirerek devam etmesidir.

Yörük Katarı

Roma Köprüsü

Kutsal alanın önünde Eurymedon (Köprü Çay) üzerine Roma Dönemi'nde kesme taşlardan yapılmış tek kemerli tonozlu bir köprü bulunmaktadır. Köprü kemerinin her iki yanındaki kemer kilit taşları üzerine Tanrı Eurymedon'un Portre-büstü oyulmuştur. Köprü'nün genişliği ve bölgedeki antik yollar incelendiğinde kutsal alanın olduğu bu kesimde yol bağlantıları içinde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Perge'den Antiokheia'ya uzanan antik yolda Köprü Çay'ın üzerinde farklı boyutlarda iki köprü daha bulunmaktadır. Kutsal alan önünde yapılan büyük köprü'nün, çevredeki iki antik kentle beraber değerlendirildiğinde Beyşehir Gölü'ne kadar Yenişarbademli üzerinden uzanan bir yolu desteklediği düşünülebilir. Kutsal alanın bölgesel özelliği, antik yol üzerinde olması ile kült alanına farklı boyutlar kazandırmaktadır.

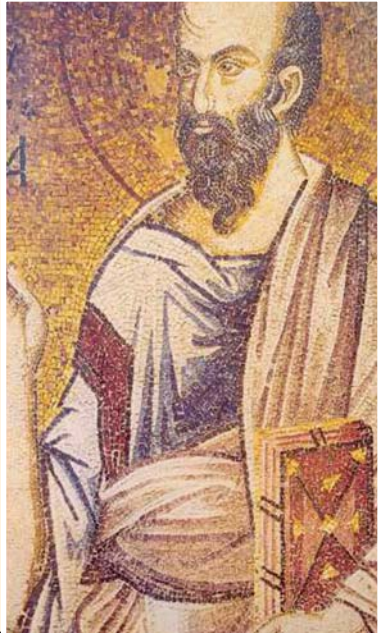

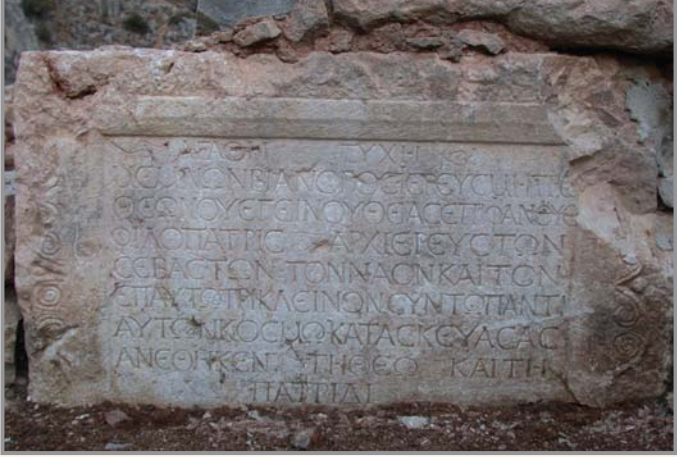
Manastır ve Kilise Kompleksi

Kutsal alanın karşısında Roma köprüsüyle ulaşılan, tepenin yamacında bir manastır yerleşimi ve buna bağlı bir kiliseye ait mimari kalıntılar vardır. Doğu-batı doğrultusunda yerleştirilmiş bazilikal planlı, üç nefli kilisenin batısında bir atrium (avlu) yer alır. Girişi batıda atriuma açılan bir kapı ile sağlanan kilisenin narteksi dikdörtgen planlıdır. Dıştan ana kayaya oturan apsis, içten ve dıştan üç yapraklı yonca (Trikhonkhos) planlıdır.

İlk yapı evresinde üç nefli bazilikal planlı kilise, kesin tarihi belirlenemeyen bir zaman diliminde muhtemelen bir yangınla işlevini kaybettiği ve daha sonra da bir şapele dönüştürüldüğü anlaşılmaktadır.

Aksu Zindan Mağarası, Aziz Paul'un MS 46-58 yıllarında Perge'den başlayıp, Pisidia Antiokheia'sına uzanan yolculuğunda kullandığı yola çok yakın olması Hristiyanlığın erken dönemden itibaren bölgede bilindiğini göstermektedir. Aziz Paul'un Perge'den başlayan

yolculuğunda uğradığı kentlerden biri de Sütçüler'de bulunan Adada'dır. Özellikle Adada çevresindeki dağlık bölgede birçok kilise ve şapel yapısı bulunmaktadır. Erken Dönemden itibaren özellikle de 4. yüzyılda bölgede dinin yaygınlaştığı ve etkin olduğu görülmektedir. Zindan Bazilikası gerek plan özellikleri gerek konumu açısından, Sagalassos, Kremna ve Pisidia Antiokheia'sı gibi önemli Pisidia kentlerinde büyük çoğunluğu Erken Hristiyanlık Dönemine tarihlendirilen bazilikal planlı kiliselerden ayrılmaktadır. Trikhonkhos planlı apsisler, Anadolu genelinde Likya Bölgesi Erken Hristiyanlık Dönemi yapılarında görülür. Anadolu'da kırsal ve dağlık alanlarda farklı plan tipleri gösteren birçok bazilika ve şapel yapısı bulunmaktadır. Aksu'da bulunan bazilika yapısının tarihi konusunda net arkeolojik veriler olmamasına karşın, bölgenin Aziz Paul'un gittiği yol sınırları içinde kalması tarihsel anlamda bize Aksu bazilikasının erken Hristiyanlık dönemi yapılaşması içinde olabileceğini gösterir. Buna dayanarak Zindan Manastır Kilisesi'nin, muhtemelen 5.-6. yüzyılda inşa edilmiş bir manastır olduğu kabul edilebilir.

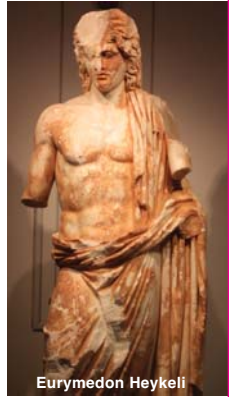

Dedegül Dağında
Kaya tırmanışı

Dedegül Dağı

Melikler Yaylası

Eurymedon Heykeli

Başpınar Mesireliği

Sorgun Yaylası

